СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 268. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 16-го ЛИСТОПАДА 1951. No. 268. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 16, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ – в Америці – СІМ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ВОРРЕН, ДРУГИЙ РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КАНДИДАТ

У Сакраменто, в столиці стейту Каліфорнія, губернатор Ирл Воррен проголосив у середу свою кандидатуру на президента Злучених Держав від Республіканської Партії в 1952 р. Він був республіканським кандидатом на віцепрезидента в 1948 р., одначе перепав разом з кандидатом на президента Тамесом Е. Дюї Ворен це вже другий кандидат в Республіканській Партії. Проголошуючи свою кандидатуру він ужив такого вислову: „Для добра нашої країни треба довести до зміни в краєвій адміністрації. Одначе, як це мусить прийти, то Республіканська партія мусить вийти з точною будуючою програмою для нації. Ми не можемо здобути перемогу тільки критикою помилок теперішньої двадцятирічної адміністрації, хоч як великі вони не були б".

Перший республіканський кандидат, що раніше зголосив свою кандидатуру, сен. Роберт А. Тефт, написав книжку п. з. „Закордонна політика для Американців", яка саме з'явилася з друку. У цій книжці міститься його політична передвиборча програма. Мабуть тому, що демократи закидують Тефтові змагання до ізоляції, він заявив у Вашинґтоні, що Злучені Держави мусять обороняти міжнародній стан Суезького каналу навіть„ якщо б з цього приводу мало прийти до війни. Він сказав, що оборона Африки потрібна для Злучених Держав м. ін., що в Конґо є уран, а крім того Америка має свої повітряні бази.

Сен. Лодж очолює кампанію за Айзенгавера.

Республіканські прихильники кандидатури ген. Айзенгавера на президента погодилися вже на особу сен. Генрі Кабота Лоджа як майбутнього керівника кампанії. Це сталося на нарадах чолових республіканських провідників у вівторок. Серед них був сен. Дж. Г. Дофф з Пенсилвенії й Гері Дарбі з Канзас.

ЧЕРВОНІ В КОРЕЇ ДОМАГАЮТЬСЯ НЕГАЙНОГО ПРИПИНЕННЯ ВІЙНИ

Токіо. — Комуністична делеґація на мирових переговорах в Панмунджом видвигнула вчора домагання, щоби аліянти негайно припинили всяку воєнну акцію на суші, в повітрю і на морі, або рахувалися з можливістю перервання дальших переговорів. На вчорашніх вже 22-гих з черги нарадах військових підкомітетів — комуністи два рази погрожували зірванням дальших переговорів, якщо аліянти не погодяться на припинення воєнних дій негайно і ще перед підписанням договору та перед обговоренням дальших передумов перемир'я в роді обміну полоненими, ґарантій для перемир'я та рекомендацій відносно майбутнього політичного стану в Кореї. Комуністи не видвигнули цих своїх домагань у формі ультиматуму, але аліяндські представники вважають, що розмови зайшли в таку стадію, в якій в кожній хвилині можуть бути зірвані. Аліянти не тільки не виявляють найменшого бажання прийняти комуністичні домагання, — але навпаки, з цілою рішучістю їх відкидають, добачуючи в них звичайну комуністичну хитрість, щоб виграти на часі та безкарно приготовитись до нової аґресії. Комуністи із свого боку теж вперто стоять при своїх домаганнях, не виявляючи жадної склонности до будь-якого компромісу. Все це дає переговорам в Кореї дуже малі вигляди на будь-який реальний успіх.

ВИЯВЛЕНО НОВІ КОМУНІСТИЧНІ ЗЛОЧИНИ НАРОДОВБИВСТВА В КОРЕЇ

ЧЕРВОНІ ВБИЛИ ПОНАД 2,500 АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ І ПОНАД ЧВЕРТЬ МІЛЬЙОНА КОРЕЙЦІВ

Токіо. — Командування американської Восьмої Армії в Кореї повідомило про виявлені нові страшні злочини народовбивства і варварства, поповнені китайськими і північно-корейськими комуністами над американськими і аліянтськими полоненими, та зокрема над цивільними і військовими південними корейцями. Повідомлення про ці нові комуністичні злочини народовбивства — проголосив шеф правного відділу в штабі 8-ої Армії, полковник Джеймс М. Генлі. Зібрані і провірені американським командуванням інформації вказують, що червоні китайці впродовж цього року — від 1-го листопада 1950 — вбили 2513 полонених американських вояків, а корейські комуністи вбили в тому самому часі 147 американських полонених. Крім того, червоні китайці вбили десять британських, сорок турецьких, п'ять бельгійських і 75 інших аліянтських полонених. При вбивстві полонених комуністи допускалися вандальських жорстокостей. Найбільше злочинів народовбивства поповнено проте, над південними корейцями. — Згідно з тимчасовим підрахунком аліянтського командування, китайські і північно-корейські комуністи вбили щонайменше 7,000 полонених південно-корейських вояків і понад чверть мільйона цивільних корейців. Головне командування аліянтських військ в Токіо і державний департамент у Вашинґтоні відмовились від безпосередніх коментарів на тему цього повідомлення. Проте відомо, що вони зажадали від Восьмої Армії подрібних вияснень, що вказувало б на правдоподібність відповідної акції на міжнародному терені, правдоподібно вже на теперішній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Парижі. Не є виключене, що проголошення фактів народовбивства має теж деякий зв'язок зі станом теперішніх переговорів в справі перемир'я. Полк. Генлі, інформуючи пресу про ці нові комуністичні злочини, заявив, що вони „становлять рекорд вбивства і варварства навіть в комуністичному світі".

УКК ЗВЕРНУВСЯ ДО ОН В ПАРИЖІ В СПРАВІ СОВЄТСЬКОГО НАРОДОВБИВСТВА

Ню Йорк. — З канцелярії Українського Конґресового Комітету повідомляють про висилку двох каблеґрам до Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Парижі, одної в справі совєтського народовбивства в країнах за залізною заслоною і другої в справі т. зв. „кодексу злочинів проти миру і безпеки". Телеґрами вислано до держ. секр. Діна Ачесона з проханням, щоб він скерував їх куди належить. Обі каблеґрами були приготовані на підставі та у висліді недільної української маніфестації в Ню Йорку. В телеґрамі в справі народовбивства стверджується, що червона Москва та міжнародній комунізм продовжують свої злочини народовбивства, щоб в той спосіб заволодіти над світом і тому УКК домагається прослідити ту справу та застосувати у відношенні до совєтських народовбивців постанови конвенції проти народовбивства. Цю телеґраму підписав голова УККомітету — проф. Лев Добрянський і вона припадково сходиться з повідомленням американського командування теж у відношенні до американських та інших аліянтських полонених. Друга телеґрама УКК, підписана головою Маніфестаційного Комітету в Ню Йорку та діючим заступником голови УКК, — Дмитром Галичиним, відноситься до переданого під розгляд Генеральній Асамблеї проєкту т. зв. „Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства", на підставі якого „злочинами" вважалися б революційні підпольні руки проти поневолення, як теж і допомога тим рухам. УКК закликає уряд Злучених Держав та всі інші вільні представництва в ОН, щоб вони відкинули цей кодекс, як чергову злочинну хитрість совєтської підривної проґанди.

ПОЛК. ДЖЕЙМС М. ГЕНЛІ, відчитує на пресовій конференції повідомлення про комуністичне народовбивство в Кореї.

АМЕРИКА ВИСИЛАЄ ДО ЕВРОПИ ЗБРОЮ ПЕРЕДЧАСНО

Вашинґтон, 14 листопада.— Департамент оборони проголошує, що висилка зброї, а саме літаків, танків, артилерії та інших матеріялів переводиться раніше ніж було обіцяне для країн Західньої Европи. Оповістка появилася тому, що з деяких столиць в західній Европі наспіли закиди, наче б Злучені Держави не дотримували своїх зобов'язань і тому Західні країни не дотримують кроку в озброєннях. Департамент оборони подає статистичні дані на доказ своїх тверджень. Так напр. сказано, що до Франції вислано за теперішньою програмою 2,148 легких і середніх танків на всіх 2,738 обіцяних. Подібні інші цифри оголосив департамент, хоч давніше вони були скляcифіковані як „таємні". Ці цифри подано до прилюдного відома мабуть з уваги на недалекі наради країн з Північно-Атлантійського Пакту, щоб не було приводу до нових закидів на адресу ЗДА. За те департамент не закриває факту, що деяких матеріялів не можна було постачити вчасно, тому що Корейська війна вимагає першенства. Одначе в засаді постачання йдуть раніше, ніж було умовлене.

ШПИТАЛЬ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ НАРКОТИЗОВАНОЇ МОЛОДІ

Ню Йорк. — Єдиний у цьому роді шпиталь для лікування молоді, буде устаткований в Ню Йорку для потреб міста і стейту. Таку угоду ухвалили на конференції посадник міста Вінсент Імпеллліттері й губернатор стейту Тамес Е. Дюї. У шпиталі буде 150 ліжок для хворих. Шпиталь буде приміщений на основі Норт Бродер, на ріці Іст Ривер, яка відділює дільницю Мангаттен і Бруклин. Там будуть приймати тільки молодь у віці нижче двадцяти років життя. Шпиталь буде відкритий з 1 квітня 1952 р. На острові буде приміщений також шкільний будинок для навчання хворих і для конференції з батьками, яких діти заживають наркотики. Там будуть давати батькам ради, як поводитися з нещасними дітьми.

ІРАН ВИМАГАЄ ПО $10,000,000 МІСЯЧНО ВІД ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Вашинґтон. — Прем'єр Могамед Моссадех заявив, що він звернувся до уряду Злучених Держав за негайною допомогою по $10,000,000 місячно, отже $120,000,000 на рік, щоб не допустити до фінансової руїни. Він додав ще, що його прохання не увінчалося успіхом. Це сказав він на обіді в Краєвім Пресовім Клюбі, заявляючи, що Іран буде мати в недалекій майбутності доволі фондів з продажу нафти, щоб сплатити наперед перші гроші, які він дістав на рахунок майбутніх трансакцій, зв'язаних з відбудовою країни. У промові, виголошеній в іранській мові і перекладеній по англійськи, Моссадех остеріг, що з недолі Ірану можуть скористати комуністи і перешкодити урядові у важливих задумах з нафтовими ресурсами. Головним коренем комунізму, на думку премі'ра, є зубожіння країни і брак засобів до життя серед населення.

ПІДВИШКА ЦІН НА ДОМИ Й ФАБРИЧНІ БУДИНКИ

Вашинґтон. — Стабілізатор цін Майкел В. Ді Сал проголосив, що з 20 листопада будівельні підприємці у своїх кошторисах будови мешкальних домів, фабрик та інших будівель, можуть передбачати більші витрати і на цій підставі вимагати вищої ціни за побудову або за готові будинки в продажу. Дозвіл виданий тому, що будівельні підприємства затримували свою працю, коли уряд обстоював ціни, такі, які були на початку Корейської війни. Будівельні підприємства видають річно 36 більйонів дол. на побудову нових домів, отже припинення будівельного руху відбивається на добробуті населення.

ІНДІЯ ПРОПОНУЄ „ПРИВАТНУ РОЗМОВУ ЧОТИРЬОХ ВЕЛИКИХ"

Париж. Індійський представник в Об'єднаних Націях, сер Бенеґаль Н. Рау, виголошуючи вчора свою програмову промову на спільній сесії Генеральної Асамблеї, запропонував, що головні політичні керівники чотирьох великодержав: Америки, Британії, Франції і Совєтського Союзу, зійшлися на „приватну розмову" в справі полагодження суперечних міжнародних проблем. Він рівночасно запропонував, щоби великодержави підписали спільну декларацію проти війни, яка виключала б вжиття збройної сили в будь-якому конфлікті. Це— по думці індійського представника — заставило б дипломатів до інтензивніших заходів для мирного полагодження поодиноких спірних справ. Сер Рау був вже тридцятим з черги представником, що скористали зі свого права звертатись безпосередньо до Генеральної Асамблеї зі своїми політичними програмами. 24 представників, включно з французьким міністром закордонних справ Робертом Шуманом, ще мають промовляти. Досі майже всі делеґати звертали увагу на загрозу війни та закликали до мирного полагодження суперечностей. Совєтський представник, міністер закордонних справ А. Вишинський, виголосивши свою промову з нападом на Злучені Держави й їх союзників, просив опісля, щоб йому дали ще додатково слово після того, як буде вичерпана листа промовців.

80,000 ВУГЛЕКОПІВ СТРАЙКУЄ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Половина з усіх 160,000 французьких вуглекопів, отже 80,000, почали вчора страйк в шахтах Північної Франції, протестуючи проти завеликих цін на медикаменти і медичну опіку. Страйк проголосили опановані комуністами місцеві професійні спілки, за якими пішли теж соціялісти, не зважаючи на факт, що їхні представники в Парижі, разом з провідниками католицьких робтничих синдикатів, переговорюють тепер з урядом справу зміни урядового розпорядку, щоби вуглекопи самі оплачували 15% своїх медичних видатків. Страйком охоплені шахти, що дають майже дві треті частини продукції французького вугілля.

НЕВИННИЙ ПРОСИДІВ СІМ РОКІВ, АЛЕ НЕ МОЖЕ БУТИ ОПРАВДАНИЙ

Ню Йорк. — Федеральний суддя Едвард Вайнфелд висловив свою думку, що окружний федеральний суд допустився важливої несправедливости, коли в 1938 р. засудив 49-річного мандрівного торговця Нейтана Каплана на 12 років тюрми за продаж наркотиків. Він просидів у тюрмі сім років і вийшов на волю „на слово", коли інший чоловік признався в цій провині і був засуджений на тюрму. Суддя твердить, що він не має права скасувати кару і виправдати невинну людину. Це можна зробити в такий спосіб, що рада паролів зажадає від губернатора помилування для нього. Помилка зайшла тому, що справдішній винуватець називався теж Каплан, тільки не Нейтан, а Макс. Навіть апеляційний суд не змінив присуд. Аж коли справжній винуватець опинився в тій самій тюрмі, що невинний і вони оба там зустрілися, тоді виявилася помилка.

ЄГИПЕТ ВИШКОЛЮВАТИМЕ ПРОТИ-БРИТАНСЬКИХ ПАРТИЗАНІВ

Каіро. — Єгипетський уряд повідомив, що впродовж найближчих кількох днів він задумує перебрати контролю над усіми „визвольними батальйонами" та іншими партизанськими групами, що почали в останньому творитися для боротьби проти британців в Суезі і Судані. Міністер внутрішніх справ заявив, що ці „молоді люди бажають перейти військовий вишкіл", отже уряд рішив, „військово зорганізувати і вишколити їх". Опісля міністер заявив на пресовій конференції, що це вже від уряду залежатиме рішення, чи ці „молоді люди" мають анґажуватися в партизанській війні проти британців. В цілому Єгипті вчора обходжено врочисто „День Боротьби", що цим разом проходив під знаком мовчазного протесту проти британців.

АМЕРИКА І ЮГОСЛАВІЯ ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР ПРО ВІЙСЬКОВУ ДОПОМОГУ

Беоґрад, Югославія. Американський амбасадор Джордж В. Аллен і югославський премієр маршал Тіто підписали вчора договір, на підставі якого Злучені Держави даватимуть югославським збройним силам „матеріяльну і фахову" допомогу, забезпечуючи їх відповідним устаткуванням матеріялом та послугами, в рямках ухвалених Конґресом Актів Взаємної Оборони і Безпеки з 1949 і 1951рр. Договір в нічому не зміняє дотеперішніх чисто формальних відносин між обома країнами взагалі і їх арміями зокрема. В договорі немає жадної клявзулі щодо будь-якої співпраці між обома арміями, в роді виміни інформацій і т.п., як теж жадних інших взаємних зобов'язань, за виїмком тих, що відносяться до американської „матеріяльної і технічної" допомоги югославській армії. В договорі Югославія зобов'язується тільки зробити й зі свого боку все можливе для збільшення своєї оборони. Іншою клявзулею Злучені Держави застерегли собі право, щоб в потребі—якщоб зайшли такі обставини — могли зірвати договір без його попереднього вимовлення. На початку договору стверджено, що його ціллю є „поширити і збільшити міжнародний мир та безпеку в рямках чартеру Об'єднаних Націй".

ПЕРША ПРОБНА МОБІЛІЗАЦІЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ В НЮ ЙОКРУ

Ню Йорк. — У середу в год. 7:30 вечора, переведено першу пробну мобілізацію персоналу цивільної оборони для рятунку населення „після" нападу ворога атомовою бомбою з повітря. Одну штучну бомбу скинено в місці, де остров Мангеттен сполучений мостом з дільницею Бронкс, друга бомба впала в околиці мостів Мангеттен і Бруклин, які сполучують дільниці із згаданиминазвами. На знак тривоги загуділи сирени, а з радієвих станцій проголошено осторогу до населення, що це тільки проба для персоналу. Не зважаючи на це, тисячі людей з'явилося на території удаваного нападу, при чому один чоловік згинув від розриву серця, а три інші зазнали покалічень. Саме в той час ішов дощ. На ріці були рятункові кораблі, а пожежна сторожа виїхала з відповідними приладами, щоб рятувати людей з цілево знищеного дому на Савт Першій вулиці в Бруклині. Крім того лопнув один водопровід і водяний департамент мусів його направити. Вечірні школи випустили учнів з кляс, а шпиталі евакували хворих. Усі добровольців було коло 200,000.

АМЕРИКА ПРОГРАЄ „КУЛЬТУРНУ ВІЙНУ"

Ню Йорк. — Злучені Держави програють культурну війну, ведену на світові розміри в тому значенні, що не дають належної відсічи 39,000 атлетам, науковцям, письменникам, артистам, музикам і балетовим танцюристам, що їх висилає СССР для пропаґанди в різні країни. Це виявив у промові до Інституту Міжнародньої Освіти в Тавн Голл Едвард Е. Баррет, асистент секретаря стейту. Російська офензива ведеться в тому напрямку, щоб довести, що Західній світ, особливо Злучені Держави, не мають культури і що Совєтський Союз — це справжня колиска культури. На зібранні були представники цілої сотні краєвих американських освітніх організацій. Він доводив потребу брати участь у міжнародних культурних виступах.

ЧУЖОМОВНА ПРЕСА ПРО УКРАЇНСЬКУ МАНІФЕСТАЦІЮ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Велика українська протисовєтська маніфестація в Ню Йорку минулої неділі не пройшла цим разом без відгомону і в місцевій чужомовній пресі. Багато уваги віддав маніфестації та пресовій конференції УКК місцевий польський щоденник — „Нови Свят", ставлячи цей „знаменитий, гідний наслідування приклад конкретної, доброї і корисної праці" під увагу провідникам американської Польонії. Згадку про „анти-совєтський мітинґ українців" подало теж місцеве „Новое Русское Слово", згадуючи про виступ д-ра Витвицького і майора Миколаєнка на пресовій конференції, але нічого не подаючи про те ,що маніфестація була скерована проти російського імперіялізму.

В АМЕРИЦІ

● **Згоріло 14,000 пакунків, наданих на пошту в Филаделфії.** Загорів залізничий ваґон з поштовими пакунками саме в хвилину, коли мав виїздити із станції. Пакунки мали бути завезені до повітів Вест Честер у стейті Пенсилвенія.

● **Ген. Омар Бредлі, голова об'єднаних ген. штабів, виїхав літаком до Европи на таємну розмову з ген.** Айзенгавером в справі оборони країн Атлантійського Пакту. Він поїде разом з секретарем оборони Ловетом на наради Організації Північно-Атлантійського Пакту до Риму.

● **Редактор комуністичної газети Імпреза Популяр в Бразилії** Педро Мотта Ліма засуджений на два з половиною роки тюрми. Він опублікував лист американського офіцера з критикою на бразилійську армію. Лист викликав обурення серед дипломатів.

● **Арґентінська ліберальна газета Ля Преиза, появиться наново** наступного тижня як орган робітничої урядової партії. Її перебрав на себе арґентінський уряд в квітні, засуджуючи редактора за спротив урядові Перона.

Америка відновляє протест за вбивство в Відні

Вашинґтон. — Уряд вислав новий протест до Совєтів за напад двох совєтських вояків на американського капраля у Відні в місяці травні, в наслідок чого капраль Пол Дж. Грісенс з Онтаріо, Н. И., згинув, коли виконував патрульну службу. Департамент стейту, висилаючи поновний протест, стверджує, що совєтська відповідь на перший протест перекручує факти, і ще раз пригадує, що совєтська команда у Відні винна в тім, що не хотіла співпрацювати при веденні слідства.

В СВІТІ

● **Національно - китайське міністерство оборони повідомило, що комуністи вбили 380,000 осіб тільки в** південних провінціях Китаю і тільки впродовж останнього пів року та під закидом „контрреволюції".

● **Після безуспішних комуністичних спроб наступу на східно-корейському фронті попереднього дня,** вчора вже на цілому фронті майже не було жадної активности, за виїмком припадкових перестрілок між патрульними відділами.

● **По 400 болгарів кожного дня** втікає тепер з опанованої комуністами власної країни до Туреччини. — Загальна кількість болгарських втікачів в Туреччині виносить тепер понад 150,000

● **Повінь в над-каспійських провінціях** Ірану залила цілком одну місцевість, залишаючи 800 родин без даху над головою. 225 осіб впало жертвою повені.

● **Грецька поліція перевела в Атенах велику облаву на комуністів,** заарештовуючи 70 їх провідників.

● **Шведський військовий трибунал** в Стокгольмі засудив на досмертне ув'язнення офіцера шведської фльоти, Ернеста Андерсона, доказавши йому шпигунство в користь Совєтів.

● **Бельгійський уряд запросив** Злучені Держави та інші країни на конференцію в справі переселення з перелюднених і важливих стратегічних европейських районів. Конференція почнеться 26-го листопада.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиgetі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГЕНЕРАЛИ І ПОЛІТИКА

Генерал Двайт Д. Айзенгавер свого часу заявив, що військові люди повинні держатись здалека від політики в партійному розумінні. Сказав він це тоді, коли його особу перший раз почали зв'язувати з республіканською кандидатурою на президента і коли з демократичного боку кандидував Труман, який прийшов був до влади першим разом не з вибору, але через смерть Френклина Д. Рузвелта. Сьогодні деякі кола Республіканської партії знову висувають особу ген. Айзенгавера, як кандидата на президента. Одначе тим разом ген. Айзенгавер мовчить, себто вже не дає такої ясної відповіді, щоб можна було певно знати, чи він думає кандидувати. Симпатики сенатора Тефта, що проголосив свою республіканську кандидатуру, запевняють, що ген. Айзенгавер не буде кандидувати, але приятель генерала, сенатор Доф, республіканець з Пенсилвенії, вже відкрив у Вашингтоні бюро для кампанії за республіканську номінацію ген. Айзенгавера кандидатом на президента.

Найгірше відбивається ця справа на міжнародньому ґрунті, зокрема на формуванні европейської оборони від совєтської аґресії. Так виходить, що особа ген. Айзенгавера ще найбільш прийнятна для держав, що поєднані Атлантійським Договором. Йому, як начальному командирові спільної европейської армії, пощастило досі зговоритись з урядами різних держав та натискати на них щодо приспішення зброєння. Непевність, чи він надалі залишиться на своєму посту, вже чимало пошкодила цій важливій справі, бо тепер перше місце починають займати клопотання про те, хто мав би заміститн ген. Айзенгавера.

Чимало клопоту завдає країні й другий славний американський вояка. Генерал Доґлес МекАртур, об'їхавши з тріюмфом по своїм повороті з Японії важливіші американські центри, починає тепер вести наскрізь партійну політику навіть там, де для неї не повинно бути місця. Він безсумнівний великий американський патріот, герой в серцях багатьох американців. Голос такої людини повинен би бути захований для найкритичніших моментів, коли треба зрушити цілу націю. На жаль не так воно є з ген. МекАртуром. Тим тільки можна пояснити, що в Сієтл протестувало проти нього зорганізоване робітництво з АФП та КІО. Навіть студенти просили його телеграмою, щоб він не виголошував на університетськім терені „партійної політичної промови".

Не входимо тут в саму суть виголошеної ген. МекАртуром промови, яка була дуже гострою критикою теперішньої демократичної адміністрації за її „соціялістичне плянування", брак відваги і моралі, корупцію, змагання до третьої світової війни і т.п. Одначе хочемо зазначити, що таки не веде до добра постійне підкреслювання ген. МекАртуром ваги Пацифіку та Азії, де ніби досі тільки „Европа" робила „бизнес", бо це є ослаблювання того демократичного оборонного фронту, який тепер розбудовує під військовим оглядом ген. Айзенгавер. Говорити нині про „торгівлю" і виставляти це як аргумент, який мав би заважувати, куди треба Америці звертати пильнішу увагу, себто на Атлантик, чи Пацифік, значить помагати Совєтам чимскорше загарбати цілу Европу. А цього, ми переконані, чейже ген. МекАртур ні Европі, ні Америці не бажає.

Так є, що як ген. Айзенгавера, так і ген. МекАртура, втягають у партійну політику, в боротьбу за політичні впливи і за те, хто має засісти в Білому Домі. Можливо, що й самі генерали мають також свої власні амбіції, а дехто й порахунки. Та краще, коли б цього всього не було.

ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ

Як далеко в сиву давнину сягає пам'ять історії, земля і воля завжди були тими головними цілями до яких всіляко змагало людство. Земля і воля для мільйонових мас людей залишається кінцевою мрією й сьогодні. Виходячи з такої свідомости, Злучені Держави започаткували на терені Об'єднаних Націй відповідну акцію власне під цими двома аспектами: волі і землі. Обидві вони однаково важливі, але тоді, коли змагання до волі набирають тепер широкого розголосу в світі, боротьба за землю проходить досить незамітно, щонайменше для широкого загалу.

Минулого понеділка представник Злучених Держав в Генеральній Асамблеї ОН в Парижі закликав Асамблею, щоб вона із свого боку рекомендувала всім своїм членам далекойдучу програму земельних реформ і в той спосіб збільшили сільсько-господарську продукцію та піднесли загальний життєвий стандарт свого населення. Конкретно американська резолюція, піддержана представниками Сіяму, Пакістану і Бразилії, пропонує такі заходи: 1. Всі країни — члени ОН повинні співпрацювати з генеральним секретаріятом ОН в підготовці річного звідомлення, в якому були б виказані конкретні заходи та проґрес в розподілі землі; 3. Спеціяльні агенції ОН націй повинні признати першенство в уділюванні технічної допомоги для тих країн, що переводять в себе земельні реформи; 4. Ціла проблема сільськгоо господарства в світі повинна бути поставлена на порядок нарад Генеральної Асамблеї в наступному році.

Резолюція Економічної і Соціяльної Ради рекомендує кожній країні такі земельні реформи, що відповідали б найбільше її потребам: в одній країні це може бути поділ великих земельних посілостей, в інших, натомість, може зайти потреба злуки занадто малих і роздріблених господарств в більші одиниці, щоб в той спосіб збільшити їхню продуктивність та господарську „всебічність". Рекомендується теж цілий ряд окремих полегшень і допомог для фармерів і фармерських робітників.

Справу міжнародної земельної реформи студіюється дуже дбайливо у Вашингтоні вже від деякого часу. Можливо, що з повною програмою такої реформи в міжнародному аспекті виступлять Злучені Держави на черговій сесії Генеральної Асамблеї. Сьогодні відомо тільки від американського представника у Фінансовому Комітеті ОН, д-ра Тобіяса, який заявив, що Злучені Держави „заінтересовані в чесній програмі, яка справді дала б землю в руки селян, що працювали б на ній, а не в пустих гаслах, призначених на те, щоб обманути селян та дістати їхню піддержку для держави в розподілі великих земельних посілостей і опісля в творенні рабських колгоспів". Д-р Тобіяс теж виразно заявив, що плянована Злученими Державами земельна реформа в світі матиме свої господарські і політичні цілі, хоча не з'ясував їх ближче.

В міжнародних політичних і господарських колах прикладається до цеї нової американської міжнародної акції велику увагу, бо хоча вона сама в собі не має нічого „революційного", проте вона відноситься до справ, які були одною з головних причин багатьох дотеперішніх революцій.

Іван Кедрин.

На один театр менше

Коли ліквідація Театру-Студії, що її проголосив у пресі її творець і керівник дир. Йосип Гірняк, прогомоніла — бодай досі — без особливого відгуку серед українського громадянства в Америці, то це безумовно лише тому, що в наших умовинах і в нашій атмосфері треба б, мабуть, насправді якоїсь нової страхітливої катастрофи всеукраїнського значення, або якогось велитенського тріюмфу, щоб зрушити американсько-українську громаду з її півбайдужого стану, потрясти нею і схвилювати її. Проте інтелектуальна верхівка американсько-українського життя, бодай поважна її частина, таки здрігнулася, інстинктовно, якщо не свідомо, відчуваючи, що сталося щось недобре. Перестала існувати одна з найчільніших культурних установ, перевезена сюди новоприбулими українцями з европейської еміґрації та виявлена тут, на американському ґрунті, як один із зразків позитивних культурних досягнень. І не може бути двох думок, що зменшення кількости наших тутешніх культурних установ — це удар для американсько-української культури, це послаблення її загальних позицій і загальних можливостей дальшого розвитку.

Коли автор цих рядків, який колись на рідних землях працював активно над театральною проблемою, приїхав до ЗДА і знайшов тут два новоприбулих українських театри, то порушив на сторінках „Свободи" думку про потребу їх об'єднання, деяку реорганізацію, про потребу громадського розуміння ваги рідної мистецької сцени, та про створення театрального фонду. Швидко потім сам автор переконався в нереальності свого проєкту — не тільки в пункті об'єднання існуючих театрів, але й у пункті фінансування театру будьяким фондом. Цікаво, що саме Йосип Гірняк у пресовій дискусії зо мною висловився проти тих двох пунктів. Але одночасно він був оптимістом щодо можливости праці Театру-Студії. Він хотів тільки моральної піддержки громадянства, він хотів тільки мати свідомість, що певна поважна і постійна частина американсько-українського громадянства зацікавлена в існуванні високомистецького українського театру в Америці і що вона своїм відвідуванням вистав підтримає морально і матеріяльно цю важливу культурно - національну установу. У часописній заяві, що нею дир. Йосиф Гірняк повідомив про ліквідацію Театру-Студії, він кладе натиск саме на відсутність тієї моральної підтримки. Він твердить, що її не знайшов бодай у такій мірі, в якій сподівався, і тому, хотячи бути льояльним до членів Театру-Студії, до молодого активу тієї мистецької групи, який віддавав свій час і свою енерґію, — просто розв'язав Театр-Студію.

Очевидно, що цим проблема далеко не розв'язана. Навпаки, вона стала руба перед українським широким громадянством та зокрема перед тими всіми його керівниками, для яких дорога українська культура, яка в Америці є одночасно і частина загально - американської культури. Йосип Гірняк і О. Добровольська та всі члени Театру-Студії, що з них деякі стали з талановитих учнів вже зрілими артистами, не мають жалю до протекторів і співробітників комуністичних „Українських Щоденних Вістей" ані україножерного „Нового Русского Слова", що в цій українсько-культурній справі, як і в загальних українських політичних проблемах, зайняли ідилічний одностайний фронт та вели послідовну кампанію проти Театру-Студії. Зате ці українські культурники, і одночасно діячі сцени і громадські діячі, дивуються, що на цій самій лінії опинилась і частина українського національного громадянства, та частина, яка перенесла свою нехіть до особи керівника Студії за його суспільно - політичний світогляд — на всю Студію і поборювала так само Студію, далеко переступаючи межі ділової і конструктивної критики її діяльности. Керівники і члени Театру-Студії мали жаль і до тих кіл українського громадянства, які, активно підтримуючи українську культуру, звужували, проте її поняття лише до деяких її ділянок, наприклад — до науки й літератури чи прикладного мистецтва.

Так чи інакше — Театр-Студія, як український театр під фаховим високо - мистецьким керівництвом, перестав існувати і настала знову та ситуація, що тільки час від часу, випадково, принагідно, будуть в Ню Йорку українські театральні вистави, що за них не відповідатиме професійний колектив. Але живуть живі люди, живуть і мешкають у Ню Йорку ті самі артисти-громадяни, що найбільше болють втратою української культурної установи, що нею вони жили всією своєю душею. І надалі існує потреба української театральної сцени, як місце плекання театральної культури і як місце дійсної мистецької розваги для українського громадянства. Останній виступ Театру-Студії у Филаделфії на вечорі ЗУАДКомітету, був — хоч у мініятюрній формі — показним прикладом, наскільки цей театр може гідно виконувати ролю репрезентанта української культури перед американським світом разом із такими ж репрезентантами з інших ділянок української культури. І тому, що це проблема жива й актуальна, тому що певні кола американсько - українського громадянства глибоко стурбовані цією останньою втратою. В Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, у п'ятницю 16-го листопада відбудеться окремий дискусійний вечір, присвячений цій проблемі. Це добре, бо це справа не тільки одного гуртка, а всього громадянства, може саме і сталося те, що сталося. Вірячи в поступ і розвиток української культури також в ЗДА, ми віримо, що ліквідація Театру-Студії є тільки епізод непорозуміння, який скінчиться задовільно для української культури в ЗДА.

Л. Луців.

Нові книжки, нова газета і ще дещо

— Чому такий довгий заголовок?

— Бо хочу, щоб як найбільше читачів його прочитали.

— Можна було якось інакше й коротше назвати!

— Але я хотів би, щоб заголовок указував зміст статті. „Нові книжки", бож це місяць жовтень — місяць української книжки.

— А „нова газета?"

— Та ж іде тепер кампанія в справі нового тижневика літератури, мистецтва й культури, що мав би виходити в 1952 році, як недільне видання „Свободи".

— А „ще дещо"?

— Хто не схоче читати про книжки і газету — той напевно схоче прочитати про те, „ще дещо".

— Он воно як! — Що ж нового хочеш сказати про книжки?

— А от хоч би те, що в нас видавання, купування й читання книжок уважають дуже часто за якусь патріотичну жертву. А воно не завжди так буває. Воно правда, що є такі роди книжок, які ніяк не можуть рахувати на зиск і до них треба докладати та взивати до ж е р т в е н н о с т и. Але багато книжкових видань повинні сами себе оплачувати. Ніхто не взиває до жертвенности на те, щоб наші люди могли ходити до кіна, до театру, або на концерти.

— Це зовсім інша справа! Тут люди сами добровільно платять, бо кіно, театр і концерти дають їм духове відпруження після важкої фізичної, чи умової, праці. За пів доляра, або й доляра! — людина проводить дві години з приємною ілюзією, що вона далеко від життєвих клопотів, в новому чарівному світі, що зникає тільки тоді, коли згаснуть світла на екрані, або на сцені. А книжка?

— Такий сам привид іншого світу дають книжки, хто любить і вміє їх читати. Та є ще деяка різниця, але в користь книжки. Знаю людей, що ходять до кіна щотижня, а деякі то й двічі на тиждень. Та вони при кінці року не вміють навіть назвати кільканадцятьох назв фільмів з тих п'ятидесятьох, чи сотні фільмів(що їх оглядали в році. Решта розвіялася мов блискучі фоєрверки і ніщо з них не залишилося в умі глядача.

— Те саме з книжками буває!

— Не завжди! Воно залежить, як їх читається... Та навіть поверховий читач, що шукає тільки акції в книжці, напевно більше скористає з книжки, як з фільму. Чи ти пригадуєш собі, як колись читали ми книжки і не хотіли від них відорватися, хоч нас батьки, або бурсацькі інструктори, гонили спати, бо треба було йти до школи „найближчого ранку.

— Можливо, що тепер немає таких книжок...

— Є! Тільки люди підо впливом кіна, спорту, а тепер ще й телевізії, відучився їх читати.

— Ніхто не заперечить, що телевізія — це культурний винахід!

— Так! Та як його використовується! Люди годинами сидять при апараті і що там бачать?! В більшості — це страчений час. А скільки вони могли б прочитати за ті години, що сидять перед апаратом. Вони могли б захоплюватися книжками, що напевно дали б їм більше духової користи.

— Назви хоч одну таку книжку.

— От возьмім хоч би повість **Івана Смолія „Кордони падуть"**, що коштує тільки одного доляра. Цікава акція, нове середовище — перша окупація Львова в 1939 році — стріча воюючої Західної України з своїми „визволителями", між якими були й рідні брати, що вперве мали нагоду стрінутися з своїми земляками на захід від Збруча.

— Знаю цю повість. Читав я оцінку одного критика, який дуже хвалив автора за те, що зумів з успіхом пройти аж три кордони, але застряг на четвертому — на кордоні власного стилю.

— Знаю, цю рецензію, а про книжку писали ми на іншому місці. Та широкий читач не дуже то й визнається на стилях, він цікавиться головним чином дією повісти, а вона цікава, як це зазначив і той критик, що ти його згадав.

— Ну, а маєш ти ще якусь таку цікаву книжку?

— Є! Ось хоч би малощо не сенсаційна п о в і с т ь **Василя Чапленка „У нетрях Копет-Дагу"**. Сюжет — найчистіша сенсація. Терен — справдішня екзотика, незнані українцям терени біля перського кордону...

— Це певно видумка автора, що любить шукати чогось надзвичайного.

— В цьому випадку — ні! Переслідуваний в Україні автор шукав праці в далекому Ашхабаді — і ті всі околиці знає з власної обсервації. А ті всі викрадування гарних дівчат — мотив знаний нам колись з повістей Вальтер Скота, — це там, на перському кордоні, буденне явище ще й сьогодні. І тому Чапленкова повість — хоч вона вже вдруге друкується — напевно зацікавить масового читача.

— Бачу, що ти вперто хочеш намовити мене обмежити мої кінові відвідини і то в користь читання книжок.

— Хотів би! Бо книжки не тільки зворушують читача, вони й поширюють його світогляд, збільшують постійно йо-

(Закінчення на стороні 3)

Михайло Савчин.

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЦІ НА „СРІБНІЙ ЗЕМЛІ"

1)

Ніби сниться...
....
Стрий, присяга, купований кріс
І забуде старе Закарпаття
І сліди ще князівських коліс.

Роман Купчинський.

В пропам'ятний день 3. вересня 1914 р., із 1500 добровольців, які на заклик Боєвої Управи орлами злетіли до міста Стрия, тільки 2000 „вибраних" зложило присягу, що її провів сл. п. о. О. Нижанківський. Ворожі у к р а ї н с ь к і й справі чинники невтомно працювали і все зробили, щоби цей спонтанний зрив української молоді пригасити, тому всі інші мусіли вертати додому.

Тому, що російська армія скорим маршом заливала вже Галичину, того ж таки дня, у відкритих вагонах вантажного поїзду, ми від'їхали на Карпатську Україну, звану тоді „Підкарпатська Русь". Поїзд наш був переладований, бо з нами, отими „вибраними" — на власне ризико, їхало ще „зайцем" біля 500 осіб, переважно студентів різного типу шкіл.

„Підкарпатську Русь", про яку, — у той час, — ми молоді знали дуже мало, в цупких обіймах рабства і нечуваного приниження, держала тодішня Мадярщина. Уряд мадярського королівства, яке входило тоді в склад австрійського цісарства, провадив у цій частині нашої землі ганебну асиміляційну політику і не дозволяв на будьяку культурну працю наших братів. Однак, мимо жорстокого террору, мимо щільної ізоляції від решти українського світу, ця гарна вітка нашого народу віки перетривала і — хоч і тяжко поранена, — жила і не піддавалася. Тимто відомість, що вишколюватися їдемо на цю землю, де ввіч-навіч стрінемося з нашими людьми, з їх геройським терпінням, з їх смутками і з їх радощами, наповняла нас гарячим бажанням чим скорше туди доїхати. Та, бажання одне, а сувора дійсність друге. Хоч, здавалося, що нібито й сама машина співчувала з нами, йшла на зустріч нашому бажанню, бо цілу ніч стогнала, сопіла, охкала і — поміж скелями наших чудових Карпат — викалатувала вагонами, то швидкости більшої як звичайно, ніяк розвинути не могла. Тимчасом, десь на світанку, на всьому широкому небі насунули темні зловісні хмари. Ми тривожно дивилися на ці хмари і враз осліплююча блискавка на половину їх роздерла і в груди карпатських гір вдарив грім. Застогнали від болю всі гори. Одна одній передавала вірний лоскіт удару, все дальше і дальше. Стихло. Почали падати грубі, холодні води, а там, десь вгорі прорвалася гребля і дощ шарив, лютився, прав і заливав відкриті льори заповнені добровольцями. Наче хотів досвідчити нашу загартованість, особливо деяких ще надто молодих юнаків, які пару днів перед тим так безжурно і так добре почувалися під теплою опікою ласкавого ока мамці. Щойно біля полудня, нашу кривду доглянув карпатський вітер, війнув на всі боки і прогнав ненависний доіц. Розсунулися олов'яні плахти на небі і ясне усміхнене сонечко почало дбайливо висушувати нашу одежу. Та ми були вже за Бескидом, отже і за галицько - мадярською границею, на Карпатській Україні. — Тепер ми їхали вже згори, і машина не стогнала, не охкала, якось повеселішала, з лоскотом гнала — наче навіжена — свистіла, вимахувала довжелезним хвостом вагонів і сотками їхніх коліс вистукувала монотонну мельодію: гогогого... куди, куди... тата, тата...

На кожній стації, ми жадібно наслухували, хотіли вловити хоч одне українське слово, але даремно. Замість нашої прекрасної української мови, ми чули тільки мадярські крикливі вигуки. Хоч тут і там на вагонах співали, то хвилинами настрій у нас був нестерпно тяжкий... Минали стацію за стацією, поки не залишили за собою наші любі Карпати і перед нами простелилася непроглядна рівнина. На одній із стацій, недалеко Мункача, наш поїзд задержався дещо довше. Деякі вискакували з вагонів, розпростували свої ноги, забігали до стаційного буфету, тощо. Два мадярські жандарми, які повнили там свою службу, неприємно дивилися у наш бік. На одному з вагонів почали співати маршову сокільську пісню: „Соколи, соколи ставаймо в ряди"... Пісню підхопили усі пасажири. Хтось підняв жердку і до такту нею вимахував, а мельодія пісні щораз то сильнішала, могутнішала і филею котилася, розливалася по рівнинних просторах, поки не змовкла. З гуртка місцевих людей, що стояли близько нашого поїзду, підійшов до нас старенький дядько і запитав: „А звідкисте?" Та у цю ж мить мадярський жандарм загаркотів: „Нем собот бессельні" (не вільно розмовляти) і дядько слухняно відступив, назад. — Щось наче урвалося в грудях і гострим камінчиком покотилося на дно серця... З поїзду посипалися незрозумілі для мадяра протести, але заохкала машина, просвистів гудок і довгий, людською масою обладований залізний вуж рушив у дальшу дорогу.

До мети нашої їзди вже не було далеко. Нас направлено до сіл Ґоронди і Мезетеребеш (Страбичево), на віддалі двох миль від Мункача. Приїхали ми туди вже вечером, виладувалися на стації і сотнями рушили до сіл на призначені нам кватири. Був ясний погідний вечір. По дорозі стрічали ми людей, що від праці вертали додому. Їх ми поздоровляли нашим „добрий вечір", а вони, якось так здивовано дивилися на нас і наче боязливо, притишеним голосом відповідали „добрий вечір". Деякі з-поміж них, наче добре не розуміли нас, відповідали „йовно подківанок" (по-мадярськи, добрий вечір). — Не були нам раді і холодно приймали нас до своїх хат. Тяжко покаліченою нашою мовою неохотно відповідали на наші запитання. Рідко з'являлася на їхніх обличчях боязлива усмішка й у всій їхній поведінці видно було пригноблення пов'язане з нехіттю. Уважали нас не за своїх „катонів" (по-мадярськи, вояків), а радше за чужих, що їм на біду прийшли з-поза Карпат. Якось ніби вимушено, холодно розпитувалися і нас: звідки, чому пішли добровольцями і т. п. Коли ж бо ми говорили, що вони такі самі українці як і ми, по національности наші рідні брати, тоді катеґорично цьому заперечували. „Ми руснни", — обстоювали твердо. Усі ми зрозуміли, що сухими переконуванчями не трафимо до їх серця, що тут потрібні сильніші емоційні арґументи, а такими показалися потім: наша пісня, наше глибоке розуміння їх духових ран завданих довговіковим окупантом і загалом наше культурне ставлення до них.

Вже на другий, чи на третій день, в Ґоронді, біля шкільного будинку, було для них незвичайно цікаве видовище. Це хор дрогобиччан і борислав'ян, всіми люблених щибеників, під „командою Довбоша", співав наші прекрасні українські пісні, які може вперше пролунали на тій „Срібній Землі" пораненого брата. Цілу площу біля школи облягали цікаві діти, молодь і їхні батьки і не могли надивуватися тому горінню буйної молодости хлопців в цивільних одягах, студентів, селян і міщан, тих дивних, розсміяних, з горіючими очима українців, до яких вони ізза вікової неволі, не признавалися — почувалися руснаками і такими іншими від нас...

(Закінчення буде).

ЖОВТЕНЬ У ФИЛАДЕЛФІЇ

Найімпозантнішою подією в місяці жовтні у Филаделфії було свято Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Це свято стало в осередку нашого громадського життя не лише у Филаделфії, але в усій нашій українсько-американській громаді. Про саму Конвенцію ЗУАДК, яка принесла схвалення дотеперішньої діяльности цієї нашої так визначної інституції у ЗДА і випрацювала пляни праці на майбутнє, вже широко писала преса. Та з цією конвенцією зв'язані були культурні імпрези, які здобули собі велике признання і притягнули увагу нашої суспільности.

Головною імпрезою, яка відбулась у Филаделфії з нагоди Третіх Загальних Зборів ЗУАДК, була **святкова Академія** в залі Метрополітен Опера Гавз. Коло чотирьох тисяч українського громадянства слухало й оглядало кількагодинну мистецьку програму, виконану найкращими мистецькими силами. Уперше Филаделфійська громада почула славний уже український хор „Думка" з Ню Йорку під проводом визначного диригента Леонтія Крушельницького. В репертуарі хору були: „Окрушини" Нижанківського, „Та болять ручки" Кошиця і в'язанка народніх пісень в опрацюванні Гнатишина, як теж гимни: американський та український. Добірний склад хору із такими солістами, як д-р Роман Граб (тенор) і М. Буковський, як і вправний диригент, який завжди уміє надати пісням своєрідної інтерпретації і видобути їх властивий чар, справили, що виступ цього хору був визначною частиною цієї великої імпрези. „Театр-Студія" Иосипа Гірняка вивела на сцені дві нові картини двох наших письменників, а саме фрагмент комедії „На ріках Вавилонських" Івана Керницького і сценку „На порозі нової хати" Романа Купчинського. Обидві сценки, базовані на тематиці переживань так званих українських „скитальців", вивели перед очі глядача не лише побут „скитальського суспільства", але теж підкреслили психологічну характеристику цієї суспільности. Обидві сценки багаті дотепом. У виконанні артистів „Театру-Студії" з Иосипом Гірняком і Олімпією Добровольською вони здобули собі глядача, а акторам велике признання.

Крім цього виступала гостинно на цьому святі молода наша балерина Рома Прийма, яка у повній своїй ґрації відтанцювала „Верховину" — танок власного укладу на народніх мотивах, як теж „Русалку" до музики Юрія Фіяла. Виступи нашої артистки свідчать про її постійний поступ, який тепер поставив її на вершини нашого танкового мистецтва. Вона намагається інтерпретувати танок ширше, ніж це дозволяють утерті клясичні форми і надихує його своєрідною експресією. Акомпаніювала артистці п. Іванна Прийма. З подякою треба згадати виступи обох місцевих хорів: чоловічого і мішаного під кер. молодого диригента Юрія Оранського. Чоловічий хор виконав Стеценкового „Прометея" і „Садок вишневий" Гнатишина. Мішаний хор проспівав „Туман хвилями лягає" — хор з опери „Утоплена" Лисенка. Диригент зумів опанувати недавно зібраний хоровий ансамбль і вивести цю трудну партію цілком поправно і вдатно. Чоловічий хор зіспіваний і голосово багатий. Обидва филаделфійські хори, як і їх диригент показали себе якнайкраще. На цій академії виступив з промовою ДіПі Комішенер О'Коннор, якого промова повна прихильности до змагань українського народу, зробила велику політичну ролю та й практично допомогла ЗУАДК довершити велику справу: здобути колишнім воякам дивізії „Галичина" право ДіПі.

З нагоди цієї конвенції ЗУАДК відбулась теж — уперше у Филаделфії — виставка українського мистецтва в залях готелю Вельв'ю-Стретфорд. Організатори виставки мистці Литвиненко, Мегик, Мухин і Андрусів — були обмежені присланими творами, та все ж зуміли влаштувати цікаву виставку. На першому пляні були картини Василя Кричевського і Петра Холодного — картини, які чиєсь любляче серце зуміло заховати і перевезти сюди. Між іншими експонатами відзначалися „Козак Муха" — воскова скульптура Мухіна, „Голова дівчини" — різьба на гіпсі Михайла Черешньовського, „Ходить сон коло вікон" — олійна картина Галини Мазепи, „Портрет" Михайла Дмитренка, „Скелі і море" Святослава Гординського. На виставі бачили ми ще зразки творчости Анастазієвського, Андрусева, Бутовича, Гніздовського, Ольги Дядинюк, Ківелюка, Крижанівського, Кузьми, Литвиненка, Мегика, Неділка, Павлося, Радиша, Рожка, Сім'янцева, Станька і Трохименка. Було теж кілька зразків графіки Баляса, Дмитренка і Гніздовського.

Побіч із виставкою українського мистецтва зорганізовано теж виставку українського друкованого слова. Колишній бібліотекар НТШ Володимир Дорошенко підготовив багату виставу, якої одначе з уваги на недостачу місця не можна було повністю показати. Все ж таки цікавий глядач міг знайти тут різного роду всілякі українські видання з усіх частин широкого світу. Це доводить живучість українського народу, не зважаючи на важкі й несприятливі обставини. Свою велику працю Володимир Дорошенко має намір оголосити друком, як покажчик здобутків українського друку на останній еміґрації.

Окреме місце в цій виставці займав перегляд видань підпольної України. Цей перегляд підготовив Лев Шанковський, який зібрав не лише відозви і пропаґандивну літературу, але й книжкові видання. Цей відділ прикрашували зразки творчости мистця й вояка Ніла Хасевича.

Для хроніки треба теж згадати про вечорниці, які до залі готелю Вельв'ю-Стретфорд стягнули українську молодь.

Листопадові Роковини

В навечер'я 33 роковин проголошення незалежности у Львові відправлено у катедральному храмі у Филаделфії панахиду за поляглих борців. Відправу проводив о. Солук у сослуженні шести священиків, співав мішаний хор під управою Юрія Оранського. Після відправи відбувся „Листопадовий вечір", організований пластунами куреня ім. Черника. У листопадовому вечорі взяли зорганізовану участь, крім пластунів, українські ветерани. З святковим словом виступив пластун-сеньйор Скочиляс. Деклямації виголошували пластунки і пластуни. Святочну атмосферу піднесла передача мистецької касети, яку від ветеранів передав голова Филаделфійського відділу ОбВУА Іван Поритко курінному пластунові Яцурі для перехования грамоти про збереження стрілецької традиції. Свято закінчено відспіванням „Червоної калини". В самий день роковин відправлено в тім же храмі Службу Божу за кращу долю українського народу. Листопадові роковини відзначили теж филаделфійські радіомовлення, головно найкраща радіопередача під управою Володимира Блавацького.

Новий провід Літературно-Мистецького Клюбу

Літературно-Мистецький Клюб у Филаделфії, який у попередньому році зорганізував цілий цикл доповідей на літературні й мистецькі теми, відбув свої річні збори. Головою Клюбу обрано визначного театрального діяча Володимира Блавацького. До управи увійшли Марія Струтинська, Петро Мегик, Богдан Романенчук, Лев Яцкевич, Яр Славутич, Олег Зуєвський і Остап Тарнавський. Управа Клюбу намітила знову цікаві доповіді на цей сезон. Заплянoвано виїзд з мистецьким вечором до Ню Йорку, як теж і запросити Нюйорський Клюб до виступу у Филаделфії.

Збори

В цей осінний сезон багато організацій проводить свої річні збори. Відбулись Збори Українського Будівельно-Позичкового Товариства у Филаделфії. Це товариство виявило великий зріст за останній рік в зв'язку з діяльною участю в ньому нової іміґрації. На голову переобрано Михайла Дубаса, до дирекції увійшли також і представники нової імеґрації.

Відбулися збори Відділів Українського Народнього Союзу. На зборах був присутний голова УНС Дмитро Галичин. Обговорено пляни більшої активізації нашої суспільности.

Громадськой Комітет міста Филаделфії й околиці під головуванням Романа Карбівника відбув свої чергові збори, на яких постановлено зорганізувати с у спільно-допомоговий осередок у Филаделфії. Завданням цього осередку — зосередити допомогову працю потребуючим членам нашої громади із спеціяльною увагою до культурних потреб громади, а також співпрацювати з ЗУАДК, який — згідно з ухвалами останніх Зборів — присвятить тепер більшу увагу допомогово-суспільній і культурній праці.

Т.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ЩО ПРОПАҐУЮТЬ ЛЬВІВСЬКІ МУЗЕЇ?"

Це наголовок кореспонденції, друкованої в „Правді" з 13. 9. Кореспондент „Правди" М. Одинець, зробивши оглядини музеїв, написав:

„В відділі „Київська Русь" на високій підставці стоїть покритий скляним ковпаком звичайний череп. Короткий напис має на меті підкреслити, що цей череп не звичайний. Ось його зміст: „Княжий череп XI-XII. вв., Крилос-Галич". Чому цьому черепові виявлено таку велику пошану, це стає зрозумілим, коли починаєш оглядати експозиції відділу „Історія України феодального періоду". Тут без усякої потреби подостатком експонуються портрети багатьох князів, козачих полковників, старшин, патріярхів, архимандритів і т. д.". А між тим, по думці Одинця, в музеї блідо показана „гостра клясова боротьба на території України, селянські повстання проти поміщиків, боротьба з чужоземними п о н еволювачами" і що головне, „змагання українського народу до єднання з великим російським народом. Відділ „Історія України совєтського періоду, недавно відкритий ... розміщено дуже невигідно ... в маленьких темних кімнатах".

Подібні явища Одинець зустрів і в інших музеях. В картинній галереї широко показали творчість малярів Польщі, Німеччини, Австрії, Італії і т. п., „твори західно-европейських художників виставили в розкішних рамах", а інші відділи, які „більш усього цікавлять глядачів, прикладом, російської клясичної та совєтської творчости, показано блідо". На 500 картин, — обурюється Одинець, — тільки 32 належать російським художникам...

Кореспондент приходить до висновку, що такі „серйозні похибки" можливі тільки тому, що республіканський комітет в справах мистецтва „мало цікавиться роботою львівських музеїв". Музеї ж „займають відповідальне місце в роботі по комуністичному в и х о в а н н ю трудящих, їх діяльністю треба повсякчасно керувати..."

Мабуть, знімуть княжий череп, покладуть будьонівку.

(У. Думка)

Нові книжки, нова газета і ще дещо

(Закінчення зі сторони 2)

го освіту. Чапленкова повість коштує тільки 50 сотиків — один кіновий сеанс! Та ось за тільки 15 сотиків міг би ти прочитати популярно наукову книжечку, що її написав **Д-р Михайло Тимків: „Робітниче питання і Католицька Церква"**.

Цікаво, що він міг там написати, бо загально люди думають, що церква завжди по стороні багатіїв.

— Автор з успіхом довів, що це невірний погляд людей, які не знають справи. В книжці „Соціяльне питання XIX. віку" пишеться виразно: „Церква не є якимсь жандармом у рясі, що в обороні капіталу кидається на народ. Усі мусять знати, що Церква діє тільки в інтересі й обороні покривджених". Та ще авторитетніший голос Папи Льва XIII., що виразно стверджує таке: „Справедливість і людяність забороняють обладовувати людину працею так, що від перевантаження її дух тупіє, а тіло не витримує перевтоми. Як усе, так і робуча сила в людині має певні межі, що їх не вільно переступати".

— Цікаво! Треба буде прочитати собі цю книжечку. Та ти мав ще писати про „нову газету" — літератури, мистецтва й культури. А чи мистецтво й література — це не культура?

— Замало місця на те, щоб вияснювати ці поняття.

— Не знаю, як вирішать це питання майбутні передплатники. Читав я вже кілька статтей в цій справі. Автори згадують такі поважні місячники-журнали, як „Літературно-Науковий Вісник", „Червоний Шлях", „Літературний Ярмарок" і також такі популярні тижневики як „Неділя" мабуть та, що виходила у Львові ще перед першою світовою війною). Та дехто виразно пише, що це мав би бути „журнал для родин" — отже щось в роді тієї „Неділі", що появлялася у Львові перед другою світовою війною". Як бачимо, то велика віддаль від „ЛНВ", чи „Літ. Ярмарку" до „Неділі" Голіяна!

— Гадаю, що справу вирішить Видавництво разом з майбутнім редактором, чи з Редакційною Колеґією, що про неї згадується в реклямових оголошеннях. Вірю, що всі заінтересовані чинники дбатимуть про те, щоб якнайбільша скількість читачів мала користь з їх видання і щоб кожна нам цікавилася, ждучи на щотижневу його появу.

— Це не таке вже легке діло! Один журнал, що вже виходить тут, виразно підкреслює, що він, мовляв, „рівняється вгору". На кого мало б рівнятися нове видання?

— Та „рівняння вгору" — це не мусить значити, що видання має бути нудне, а в статтях десятки прізвищ, що навіть самим авторам малощо говорять. Тут треба б пам'ятати староримську правду: не багато, але много. Менший засяг статтей, але докладніше та ясне опрацьовання їх. Не писати про всю американську літературу, але про одного автора, або тільки про одну книжку.

— Та воно легше писати про ширші теми, бо їх можна зладити при помочі чужої довшої статті. А хто пише про книжку, то вже повинен її прочитати.

— Можливо. Але читач нічого не скористає з таких загальних „оглядів", де автор понисується своєю начитаністю.

— Міркую, що можемо кінчати, бо писали ми про нові книжки і нову газету.

— А де твоє те „ще дощо"?

— Воно було також! Трохи в стрічках, а решта між ними.

СЕЗОН У МИТРОПОЛИТЕН ОПЕРА ЗАПОЧАТКОВАНИЙ „АЇДОЮ"

Ню Йорк. — Метрополитен Опера Компані, як передове мистецьке підприємство, почало свій сезон у вівторок виставою опери „Аїда", Джузеппе Верді при виповненій по береги залі теперішнього оперного театру на розі Бродвею і 40 вулиці. Тому, що Конґрес ухвалив звільнити оперу від податків, є надія, що опера витримає цей сезон і буде збережена на майбутнє. Опера зарахована до підприємств, що не розраховують на прибутки. Перший вечір приніс виторгу $53,112. Заля, разом з „стоячими" місцями, нараховує 3,840 місць. — Головну ролю Аїди відограла югославська артистка-сопрано Зінка Міланов, ролю Радамеса грав тенор італієць Маріо дель Монако, а короля—фараона — бас - болгарин Любомир Вішеґонов.

• РОЗШУКИ •

Пошукую вуйків **ВАСИЛЯ І ІВАНА ТЕРПЕЛЮК** із села Княждвора біла Коломиї, які виїхали до ЗДА перед першою світовою війною. Хто знає про них, або вони самі, прошу зголоситись до:

STEFAN MOSIUK
150 Edwin Ave., Toronto 9, W., Ont., Canada.

Андрій Федорук пошукує свою сестру **АТАМАНЮК НАСТЮ** з дому Федорук. Хто знає про неї, або вона сама, прошу голоситись до: **Ihor Moros, 2533 E. 31 St., Lorain, Ohio**

Пошукую **ДМИТРА ДЕМИДЮКА**, який виїхав з табору коло Бремен, Німеччина, 21. липня 1951 р. Вістку подати: **Katharyna Shmatko, Valley Forge Military Academy, Wayne, Pa.**

Антошко Микола зі села Ганьковичі, пов. Мостиська, Зах. Україна (ур. 22.5.1918), пошукує рідних і знайомих. Прошу голоситись до: **Antoszko Mykola, 23 Llanarth St., Newport Mon., England.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 6 жовтня ц. р. помер нагло **Ігнатій Кисіль, нотар у Нюарку Н. Дж. Покійний родився 28. І. 1878 р.** у Львові Західна Україна. Ґімназію скінчив у Львові, а правничі науки в Кракові. Опісля працював у д-р Ярослава Олесницького у Дрогобичі, як кандидат адвокатури. Відтак став працювати в дирекції залізниць у Львові та Станиславові в характері комісара. Одначе і ту, на високому становищі, працю покинув і переїхав у 1909 р. до Бремену — Німеччина, де прожив три роки, працюючи в одній з найбільших корабельних компаній. У 1913 р. І. Кисіль прибуває до ЗДА.

Невідомо нам ближче, чому доля кидала покійним у рідному краю. Одначе й тут у ЗДА Він, починаючи від Шікаґа, Ілл. почерез Дітройт, Трентон і Ню Йорк прибув 1926 р. до Нюарку, Н. Дж. проживши тут до смерти.

Покійний визначався одною прикметою: гордив багатством! Будучи здібним правником, мав усі дані доробитися майна. Одначе Він вибрав інший шлях; скромність, тихий, незамітний, а надівсе доброзичлива людина. Любов ближнього була для Покійного ціллю його життя.

Таким пізнали Його українці, що прибули зі скитальщини до Нюарку після останньої війни. Він, старий скиталець, не зважаючи на свій вік, на своє підупале здоров'я кожного вечора приходив до Української Централі, щоб часто безкорисно допомагати радою і порадою сотням членів „Самопомочі".

Гурток знайомих і приятелів відпровадили Покійного на кладовище „Евер Ґрін" у Нюарку, де о. Ігумен Красєвський відправив панахиду, а від організації „Самопоміч" відділ у Нюарку попрощав Покійного В. Качмар. На могилі зложено вінки від д-р Мацера, Родини Покійного д-ра В. Загайкевича — приятеля пок. І. Кисіля і від „Самопомочі". В. Й. П.

В. К.

†

Дня 13. листопада 1951 р. помер в Ню Йорку по короткій і тяжкій недузі, заосмотрений Св. Тайнами

адв. МИКОЛА КУНИЦЬКИЙ.

Покійний уродився **в селі Лагодові, Перемишлянського повіту в 1890 році.** — З **молодих літ щиро і віддано** працював **для української** справи. **В роках 1918-1921 був директором відділу при Секретаріяті** Справедливости **в Києві, а** пізніше **адвокатом в Глинянах.**

На своїм становищі **здобув собі таке довіря**, що **фактично був духовим керманичем цілого повіту.**

Осироченим двома **синами, які посвятили** своє **життя для своєї батьківщини,** по **кілька літнім скитанні** приїхав **до Ню Йорку де в третю** річницю **свого приїзду умер. Оставив в смутку дружину Олександру, брата Василя, товаришів** по професії **і многих односельчан,** які, **знаючи його кришталь**ний характер, **болючо відчувають** цю **велику втрату.**

Похорон відбудеться **з похоронного завед**ення **П. Яреми до церкви Св.** Юра **в суботу, дня 17. листопада**, год. **9:30 рано.**

В. П. П.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Чор. Січи, від. 14, подає до відома, що місячні збори відбудуться в понеділок, 19-го листопада, в год. 8. ввечорі, під ч. 508 — 18th Ave., в Січовім Домі. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Рівнож проситься довгуючих членів не затягати з плаченням по два і три місяці, але прийти на збори і вирівняти свої залеглості, бо інакше будуть суспендовані. — М. Басараб, предс.; М. П. Отрок, секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be held Sunday, Nov. 18, 1951 at 2:00 P.M., at 4952 So. Paulina St. — P. Trusiak, Rec. Sec'y.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. листопада, в год. 2-ій пополудні, в церковній галі на Roosevelt Ave. Проситься членів вирівняти свої залеглі вкладки цього місяця, бо інакше будуть суспендовані. — Г. Волянський, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Meeting Branch 289, will be held Sunday, Nov. 18, 1951, at 2:00 P.M., at the Ukrainian Hall on Goodman. All members are urged to attend this important meeting, at which a program of the membership campaign for the U.N.A. will be outlined. — S. P. Holowka, Pres.; W. B. Hussar, Sec'y; M. Hussar, Treas.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ТАРЗАН, ч. 2719. Підземне відкриття

„Принеси світло і линву, Волфе" — сказав Д'Арнот. — „Тобі не потрібна линва, бо тут є сходи" — заявив Ларсон.

„Ради Будди, Д'Арноте!" — закликав Хірам. — „Ларсон має рацію. Ось глянь! Саме в середині діри є сходи!"

„Лишися тут, Волфе" — сказав Д'Арнот. — „і стримай тубільців" — засміявся Волф. — „Ви не могли б привести їх сюди, бо це їм заборонене!"

Д'Арнот передав один вогник Хірамові. — „Я піду вперед, Хіраме, а ти йди за мною" — сказав він.